

POSTANOWIENIE

Dnia 10 września 2019 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Bohdan Bieniek

w sprawie z wniosku M. Ł. prowadzącego działalność gospodarczą pod firmą Firma Ogólnobudowlana M.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych [...] Oddział w W.

z udziałem zainteresowanych: J. C., J. W., S. M.

o podleganie ubezpieczeniom społecznym,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń

Społecznych w dniu 10 września 2019 r.,

skargi kasacyjnej wnioskodawcy od wyroku Sądu Apelacyjnego w [...]

z dnia 6 czerwca 2018 r., sygn. akt III AUa [...],

1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania,

2. oddala wniosek pozwanego w przedmiocie żądania zwrotu kosztów procesu w postępowaniu kasacyjnym.

UZASADNIENIE

Sąd Apelacyjny w [...], wyrokiem z dnia 6 czerwca 2018 r. (III AUa [...]), oddalił apelację M. Ł. prowadzącego działalność gospodarczą pod nazwą: M. od wyroku Sądu Okręgowego w W. z dnia 5 lipca 2016 r. (XIII U [...]) oddalającego jego odwołania od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, [...] Oddziału w W., z dnia 16 lutego 2015 r., stwierdzających, że J. W., S. M. i J. C. (dalej jako zainteresowani) podlegają obowiązkowo ubezpieczeniom społecznym w okresach wskazanych w tych decyzjach i wskazujących podstawę wymiaru składek na te ubezpieczenia.

W ocenie Sądu Apelacyjnego, wykonywane przez zainteresowanych prace w postaci: robót malarskich, murarskich, rozbiórkowych, remontowych oraz prac przy elewacji budynków i ich docieplania, nie mogą być uznane za przejaw wykonania dzieła, rozumianego jako określony rezultat działania o indywidualnym charakterze.

Wyrok Sądu Apelacyjnego zaskarżył w całości skargą kasacyjną odwołujący się, zarzucając rażące naruszenie prawa materialnego polegające na błędnej jego wykładni oraz niewłaściwym jego zastosowaniu, to jest: (-) art. 750 k.c. przez jego niewłaściwe zastosowanie do stanu faktycznego w tej sprawie i w konsekwencji błędne przyjęcie, że umowy zawarte przez odwołującego się i zainteresowanych były nienazwanymi umowami o świadczenie usług, a nie umowami o dzieło; (-) art. 627 k.c. w związku z art. 628 § 1 k.c. przez błędne przyjęcie, że sposób wykonywania dzieła opisany w umowach i ustaleniach stron dyskwalifikuje zawarte przez strony umowy jako umowy o dzieło oraz przez błędne przyjęcie, że w chwili zawierania umów o dzieło strony nie oznaczyły dzieła, nie określając rezultatu, który musi zostać osiągnięty; (-) art. 83 ust. 1 pkt. 1 i 3 w związku z art. 86 ust. 1 oraz ust. 2 pkt. 1 i 2 w związku z art. 68 ust. 1 pkt 1a ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (jednolity tekst: Dz.U. z 2019 r., poz. 300) polegające na błędnym uznaniu, że powyższe przepisy uprawniają ZUS do przeprowadzania prawnej kwalifikacji umów zawieranych przez podmioty trzecie z punktu widzenia tej ustawy, skutkujące naruszeniem art. 7 w związku z art. 87 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej przez przyjęcie, że normy zawarte w art. 83 ust. 1 pkt. 1 i 3 oraz w art. 86 ust. 1 oraz ust. 2 pkt. 1 i 2 i art. 68 ust. 1 pkt 1a ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych, w braku wyraźnej delegacji w tym zakresie w ich treści, nadają ZUS kompetencje do prawidłowego kwalifikowania umów zawartych przez podmioty trzecie przez orzekanie o istnieniu między ich stronami określonych stosunków prawnych; (-) art. 1, art. 2 § 1 w związku z art. 189 k.p.c. przez błędne przyjęcie, że prawna kwalifikacja umów, sprowadzająca się do ustalenia istnienia stosunku cywilnoprawnego, może odbywać się w postępowaniu administracyjno-prawnym z pominięciem cywilnoprawnego toku postępowania.

Wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżący umotywował istotnym zagadnieniem prawnym, sprowadzającym się do ustalenia czy organ rentowy, w świetle braku wyraźnego umocowania w art. 83 ust. 1 pkt 1 i 3 oraz

art. 86 ust. 1 oraz ust. 2 pkt 1 i 2 i art. 68 ust. 1 pkt 1a ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych, przy uwzględnieniu treści art. 7 i art. 87 Konstytucji, jest upoważniony do orzekania o istnieniu określonego stosunku cywilnoprawnego leżącego u podstaw stosunku ubezpieczenia społecznego.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne (pkt 1), istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości prawne lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie (pkt 2), zachodzi nieważność postępowania (pkt 3), lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona (pkt 4). Jeżeli okoliczności te nie zachodzą, Sąd Najwyższy, zgodnie z art. 398⁹ § 2 k.p.c., uprawniony jest do wydania postanowienia o odmowie przyjęcia kasacji do rozpoznania. Należy jednocześnie przypomnieć, że na etapie przedsądu ocenie podlegają tylko wskazane podstawy przedsądu określone w art. 398⁹ § 1 k.p.c., a nie podstawy skargi wskazane w art. 398³ § 1 pkt 1 i 2 k.p.c. (por. postanowienie Sądu Najwyższego z 9 maja 2008 r., II PK 11/08, LEX nr 490364).

Skarżący wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej uzasadnił występowaniem w sprawie istotnego zagadnienia prawnego. Zagadnienie prawne, aby uzasadniało przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania, powinno mieć przymiot „nowości”, który nie występuje wtedy, gdy Sąd Najwyższy wyraził swój pogląd odnośnie do przedstawianego problemu we wcześniejszym orzecznictwie, a nie zachodzą okoliczności uzasadniające zmianę tego poglądu (por. postanowienie Sądu Najwyższego z 17 marca 2015 r., I PK 4/15, LEX nr 1661934).

Z tych względów należy przede wszystkim odwołać się do stanowiska Sądu Najwyższego wyrażonego w postanowieniu z dnia 29 maja 2019 r., II UK 214/18 (LEX nr 2690937) – wyrażonego na tle tożsamego stanu faktycznego i problemu prawnego – że suponowane istotne zagadnienie prawne zostało już wyjaśnione w orzecznictwie Sądu Najwyższego. Zatem należy jedynie przypomnieć, że organ rentowy jest uprawniony do zbadania ważności umowy o pracę w celu stwierdzenia objęcia ubezpieczeniem społecznym pracowników (zob. wyrok Sądu Najwyższego

z dnia 23 lutego 2005 r., III UK 200/04 (OSNP 2005 nr 18, poz. 292). Zakład Ubezpieczeń Społecznych jest uprawniony do badania zarówno faktu zawarcia umowy o pracę, jak i jej ważności oraz nie może przyjąć za tytuł ubezpieczenia czynności prawnej sprzecznej z prawem, w tym także zabronionej przez prawo. W tym zakresie kompetencje Zakładu Ubezpieczeń Społecznych są oczywiste. Stanowisko to zostało podzielone przez Sąd Najwyższy w wyroku z 12 września 2006 r., I UK 100/06 (LEX nr 1421972).

W końcu organ rentowy, który stwierdza podleganie ubezpieczeniu społecznemu, może - bez względu na nazwę umowy i jej postanowienia wskazujące na charakter stosunku prawnego, którym strony zamierzały się poddać - ustalić rzeczywisty jego charakter i istniejący tytuł ubezpieczenia. Ustalenie, że między stronami umowy o dzieło zachodzą stosunki polegające na wykonywaniu za wynagrodzeniem usług odpowiadających umowom nazwanym, zdefiniowanym w art. 734 i 758 k.c. lub właściwych umowom, do których - stosownie do art. 750 k.c. - stosuje się przepisy o zleceniu, nakazuje wydanie decyzji na podstawie art. 83 ust. 1 pkt 1 i 3 z zastosowaniem art. 6 ust. 1 pkt 4, art. 13 pkt 2 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych (zob. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 10 lipca 2014 r., II UK 454/13, LEX nr 1495840; z dnia 13 stycznia 2016 r., III UK 53/15, LEX nr 1984624; postanowienie Sądu Najwyższego z 29 sierpnia 2018 r., II UK 438/17, LEX nr 2538834).

Z powyższego wynika, że problem prawny wskazany przez skarżącego został już rozstrzygnięty przez Sąd Najwyższy i dlatego nie uzasadnia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

Uwzględniając powyższe, na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c., orzeczono jak w sentencji. Jednocześnie Sąd Najwyższy oddalił wniosek pozwanego o zasądzenie kosztów procesu, bowiem w odpowiedzi na skargę kasacyjną stosowne żądanie zostało sformułowane wyłącznie w przypadku oddalenia skargi kasacyjnej, a do takiego etapu sprawy nie doszło.